

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Dinar. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 600 D. na $\frac{1}{4}$ strani 300 D, na $\frac{1}{8}$ strani 150 D, na $\frac{1}{16}$ strani 100 D, na $\frac{1}{32}$ strani 50 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 50 para., najmanj pa skupaj 8 D.

Urejuje Viljem Rohrman.

Založba Kmetijske družbe za Slovenijo. — Tisk J. Blasnika nasledn.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. Ljubljana, 31. januarja 1924. Letnik XLI.

Obseg: Objava odloka Ljubljanske oblasti. — Vinarska zadruga. — Centralna zadruga za vnovčevanje vin. — Naročila na deteljna in travna semena. — Delo na težki zemlji. — Dve izboljšani planini. — Zadnja molža. — Pravice in dolžnosti med zemljiškimi sosedi. — Deset zapovedi sadjarjem. — Kako se gozdni kapital obrestuje? — Zastrupljanje podgan. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Tržna poročila. — Inserati.

Pred sklepom lista je došel od gospoda Velikega župana Ljubljanske oblasti pod št. 1654. z dne 29. januarja 1924, naslednji odlok, ki ga objavljamo:

„Gospodu gerentu Kmetijske družbe

vladnemu svetniku Župneku

v Ljubljani.

Naročam Vam, da za 30. januarja sklican občni zbor prekličete, ter občni zbor do nadaljnjega odgodite.

Veliki župan:

Šporn I. r.“

Vinarska zadruga.

Stajerski vinogradniki že več let stalno razmišljajo in razpravljajo o tem, kako bi s pomočjo zadružništva odstranili krizo, ki je po vojni nastala v naši vinski trgovini. Zelo deloven v vsem tem pokretu je g. ravnatelj Puklavec. V prvi letošnji številki „Kmetovalca“ je zopet objavil članek „Centralna zadruga za vnovčevanje vin“. Na koncu članka poziva javnost, da se izjavi o tem vprašanju. — Sloboden sem podati na njegov načrt v sledečem svoje mišljenje.

G. P. želi ustanovitev velike centralne zadruge za vnovčevanje vin; ta bi obsegala vso Slovenijo, ki prihaja v poštev za izvoz vina. Člani te zadruge bi naj bili kolikor mogoče vsi vinski producenti in vinski trgovci. Ta velika centralna zadruga bi imela — tako jaz razumem g. P. — v vsakem vinskem okolišju kleti za zbiranje v poštev prihajajočega vinskega pridelka. Zraven centralne zadruge bi se napravila v centralno ležečem kraju centralna vzorna vinska klet, v katero bi se spravilo vinske vzorce od vseh v posameznih okolišjih ležečih vin. Odtod bi se vodila prodaja zaloga iz vseh vinskih

kleti zadruga. Lastnik vseh kletí v poedinih vinskih okoliših in centralne vzorne kleti je centralna zadruga. Ona nosi odgovornost za vse veliko in krajevno morda prav razsežno podjetje.

Ta načrt je potreben popravka. Predvsem je potrebna decentralizacija vodstva in odgovornosti. Hočemo za posamezne okoliše malo vrst ali tipov vina enotne kakovosti, enotnega okusa in po možnosti enotne vrednosti. Najvažnejši vinski okoliši so danes: Ljutomer, Haloze, Pekre, Slov. Gorice, Bizeljsko, Krško, Novo mesto, Metlika itd. V središčih teh in drugih okolišev naj se napravijo vinarske zadruga, ki sprejemajo od svojih članov grozdje, eventualno tudi mošt, oziroma mlado vino. Naloga teh zadrug bodi ustvariti za ves okoliš malo vrst (tipov) vina enotne kakovosti. Zadruga mora seveda imeti svojo stiskalnico, primerne kleti, posodo in strokovno vodstvo. Vse to bi moralo biti tudi, ako se ustanovi centralna zadruga, a ta napravi v poedinih okoliših kleti. Razlika je samo v tem, da pri centralistični organizaciji sedi gospodar n. pr. v Mariboru in odtod vodi podjetje v Ljutomeru; pri decentralistični organizaciji je gospodar v kraju, kjer se nahaja zadruga vinskega okoliša in njene kleti. Stvar sama v strokovnem pogledu ne trpi ničesar, a stroški se na vsak način zmanjšajo.

Ako se napravijo v poedinih vinskih okoliših take zadruga, je potem možna še centralna vzorna vinska klet, v katero bi se spravilo vinske vzorce od vseh v posameznih okoliših ležečih vin. V to centralno klet bi prihajali kupci. To je vsaj v teoriji mogoče in izgleda lepo. Vendar moram opozoriti, da so slično centralizacijo za prodajo združnih vin poskušali Nemci v renški dolini. Dasiravno so Nemci odlični organizatorji, vendar so s tem svojim poskusom grdo propadli. Pri Nemcih poedina zadruga sprejema grozdje, izdeluje vino in skrbi za prodajo pridelka. Tako se tam dela z velikim uspehom že 60 let, medtem ko centralistični poskus ni uspel. Tudi v združništvu se priporoča voditi račun od drugod dobljenih izkustvih.

Sodelovanje z vinskimi trgovci, ki si jo g. P. tako idealno zamišlja, pa je po mojem mnenju in po mnenju vsakega zadrugarja nemogoča. Vinski trgovec, da bi postal član samo zaradi tega, ker je sedaj brez dela in ima prazno klet in prazno posodo? Bo pristopil k zadrugi producentov, ki žele za vso bodočnost vinsko trgovino s pomočjo zadruga obdržati v svojih rokah? Ne verujem! Z vinskimi trgovci, ki so vsled poveljnih razmer prišli ob delo, treba iskreno govoriti in jih pridobiti, da prodajo ali dajo v najem vinskim zadrugam svoj premoženjski in nepremični v vinsko-trgovsko stroko spadajoči inventar, a sami da stopijo v službo teh zadrug kot vodje trgovskega dela. To je izvedljivo, praktično in potrebno. A da bi bili privatni trgovci skupno s producenti gospodarji zadruga producentov, to ne bo šlo in se ne bi obneslo.

Če dobimo enkrat zadostno število takih manjših zadrug, se bo dalo misliti tudi na ustanovitev centralne zadruga, oziroma zveze vinskih zadrug. Vendar ta zveza po dosedanjih izkustvih ne bo smela posegati v trgovino, nego ona bo imela nalogo interesnega zastopstva: Napram vladi osobito pri sklepanju trgovinskih ugovorov, pri davkih, carinah, prevoznih tarifih itd. Razentega bi mogla

taka zveza proučevati tuje trge, delati propagando, dajati nasvete itd. Sama ne bi smela trgovati.

Zelo bi želel, da bi g. ravnatelj Puklavec svoj načrt prilagodil mojim nasvetom, ako iste vinogradarji in poznavalci združne vinske trgovine odobre. Istotako bi želel, da g. Puklavec ne miruje, dokler v tem za nas tako važnem gospodarskem vprašanju ne pride do povojnega uspeha.

Miloš Stibler.

Centralna zadruga za vnovčevanje vin.

Pod tem naslovom je bil priobčen v zadnjem „Kmetovalcu“ članek, s katerim se motri in predlaga zvezo vinskih producentov, vinskih trgovcev in vinskih zadrug za ustanovitev „Centralne vinske zadruga“ za vso Slovenijo.

Misel je lepa in uvaževanja vredna. Posebno pozornost je posvetiti temu vprašanju zaradi tega, ker bi bila s tako koncentracijo raznih vinskih produktov iz vse Slovenije v velikih, z modernimi kletnimi pripravami opremljenih kletih dana možnost, napraviti več vinskih vrst (tipov) ter s temi vrstami (tipi) poleg manjših množin najfinejših vin, priboriti si vinske veletrge tudi v tujini, kar je pri današnjem položaju našega vinogradništva izključeno.

Da se ta namen doseže, predlaga g. P. strnjenje vseh vinskih pridelovalcev in vseh vinskih trgovcev v skupno „centralno“ zvezo.

To je nasvet, ki ga bo pa težko izvesti v naših razmerah.

Zdi se nam čisto izključeno, da bodo večji vinski trgovci, ki imajo že več desetletij dobro vpeljana, z vsem komfortom opremljena veletrgovino in kojih trgovski stiki segajo daleč preko naših mej, stopili v zvezo s konkurenčnim podjetjem, kajti pri takih podjetjih igra zavist in nezaupljivost veliko vlogo.

A ne samo vinski veletrgovci, marveč tudi med manjšimi vinskimi trgovci in celo med večjimi producenti ter med posameznimi, sedaj obstoječimi, že dobro vpeljanimi vinskih zadrugami, utegnejo nastati nepremostljiva nasprotstva proti taki ustanovitvi. Če drugače ne, pričnejo igrati svojo vlogo osebni interesi posameznikov, in s tem se takoj omaže vse ogroditve.

In končno moramo še priznati, da žalibog vsi naši vinogradniški krogi niso še zreli niti za navadno združniško delovanje, kaj pa šele za tako velikopotezno podjetje!

Možnost splošne centralizacije v svrhu povzdige izvozne vinske trgovine, bi se dala eventualno udeležiti z medsebojno zvezo nekaterih večjih vinskih tvrdk zase ter sorodnih ali prijateljskih si vinogradniških zadrug pa zopet zase.

—a—

Naročila na deteljna in travna semena.

Že v „Kmetovalcu“ z dne 31. decembra m. l. kakortudi v zadnji številki z dne 15. januarja t. l. je bilo v inseratnem delu lista pod zgorajim naslovom objavljeno, da zbira Kmetijska družba naročila na travna in deteljna semena, ker se z njimi ne more zalagati z ozirom na negotovost odjema in na škodo, ki bi v tem primeru lahko nastala, če bi se s semenjem založila brez povojnega uspeha pri odprodaji.

Družba nima namena semenske trgovine, pač pa je poklicana, da priskrbuje potrebna semena svojim članom. In zato je tudi skrbela s spredaj navedenim razglasom. Člani in podružnice so se imele zglasiti s svojimi naročili do 31. januarja t. l. Ker se to ni zgodilo, se obračamo vnovič do vseh interesentov za deteljna in travna semena s pozivom, da priglasijo sedaj svoja naročila, da jih zamore družba o pravem času izvršiti. Ker manjka domačega travnega semena, ga je treba dobiti od zunaj. To je pa dandanes v zvezi z zamudami. Kaj drugega je z domačim semenom delati in kaj drugega s semenom, ki ga moramo uvažati iz drugih držav. In pri travnih semenih smo na to navezani.

Člani in podružnice, ki želijo dobiti potrebna travna in deteljna semena od družbe, naj se **nemudoma** za to odločijo in naj jih naroče, da jih zamore družba pravočasno priskrbeti. Je zadnji čas za to! **Vsa naročila je zaarati!** Cena posameznim vrstam semena je spredaj na inseratni poli navedena.

Izmed deteljnih semen bo družba oddajala **domačo ali črno deteljo, lucerno, esparzeto, belo deteljo in švedsko deteljo**, izmed trav pa **mačji rep, laško ljuliko, angleško ljuliko, francosko pahovko, pasjo travo in travniško bilnico**. — Za **mešanice detelj in trav za 2 letno rabo** je treba po 10 do 15 kg deteljnega in 6 do 12 kg travnega semena na oral, za posetev **menjalnih senožeti** je treba po 5 do 10 kg deteljnega semena in po 20 do 30 kg travnega semena in za napravo **stalni travnikov** pa 4 do 6 kg deteljnega semena in po 25 do 35 kg travnega semena za 1 oral.

Delo na težki zemlji.

Veliko naših krajev ima **težko** zemljo, ki jo imenujemo **glinasto** zemljo ali pa **ilovnato** zemljo. Taka težka zemlja potrebuje vse **bolj skrbnega** obdelovanja kakor pa zemlja, ki je lahko ali pa srednje težka. Težka glinasta zemlja ni le po svojih naravnih svojstvih **bolj mrtva**, ampak je tudi **bolj občutljiva za obdelovanje**. Če ni o pravem času obdelana, pa se kvarji v svojih lastnostih, v svoji delovnosti in rodovitosti. Zaraditega je važno, da vzdržujemo tako zemljo v rahlem in godnem stanju, da ji s tem pomoremo do tiste delovnosti, ki ji je potrebna, da nam dobro rodi.

Težka zemlja sestoji iz najfinejših drobcev, ki se tesno drže drug drugega. V mokrem stanju je mehka in mazava, v suhem pa razpoka in postane trda kakor kamen. V enem in drugem takem stanju je **slaba** in nepriljavna za obdelovanje.

Pri težki zemlji je važno, da jo **o pravem času obdelujemo** in da jo skušamo s tem **rahljati**. S pravočasnim obdelovanjem jo najbolj podpiramo v njeni delovnosti in rodovitosti. Veliko nam pomaga pri tem tudi **dobro orodje**, posebno dobro sestavljeni železni plugi, ki veliko pripomorejo, da se taka zemlja ne le uspešno drobi in rahlja, ampak tudi lažje obdeluje.

Veliko je ležeče pa tudi na **dobrem gnojenju**, da se tako zemlja **bolj oživlja**. Z močnim gnojenjem s hlevskim gnojem ji dajemo največ življenja, kajti na ta način je ne preskrbujemo le s potrebnim živežem, ampak ji dajemo koncev koncev tudi tako imenovani **humus** (črno sprstenino), ki nastaja iz sprstenelega gnoja in ki jo najbolj oživlja in zboljšuje v vseh tistih

lastnostih, ki so ji potrebne za večjo rodovitost. S pomočjo „humusa“ postane težka zemlja **bolj gorka, bolj zračna, bolj rahla in bolj delovna**, kar povzroča obremenitvi razni **talni bakteriji** (glivice), ki se pri tem razvijajo. Gnojenje s hlevskim gnojem je torej eden glavnih pogojev, da se težka in po naravi bolj mrtva zemlja zboljšuje in rahlja. Težka zemlja naj se močno gnoji s hlevskim gnojem, zato pa rajše manj pogostoma.

V dobrem in pravočasnem obdelovanju z dobrim orodjem in v dobrem gnojenju nam je zazreti glavni pogoj za zboljšanje težke zemlje. Skrbimo pa tudi za dobre pluge in za močno gnojenje, da nam bo težka in bolj mrtva glinasta zemlja postala bolj rahla, bolj delovna in bolj rodovitna. —r—

Dve izboljšani planini.

Dr. Fr. Spiller — Muys.

Spasa našega planšarstva ni iskati v brezpojnim razširjenju planin (čeprav je tudi to želeti), temveč v njih **najobsežnejšem izboljšanju in v umni uredbi planšarstva**.

Planinski zakon določa, da se imajo ohraniti obstoječe planine in da se ima na njih gospodariti po načelih umnega planšarstva. To velja posebno glede **skupnih in zadružnih planin**. Po tem zakonu ima nadzorovati vse planine **planinski nadzornik**, oblastvene ukrepe pa **odrejajo agrarske oblasti** (komisar in komisija za agrarske operacije).

Državna agrarna politika pa skuša pospeševati planšarstvo tudi dejansko s tem, da mu nudi gmotno podporo (subvencije) za izboljševalna dela in naprave. V tem oziru so se tudi pri nas vsled prizadevanja imenovanih agrarskih oblasti dosegli pred vojno že dokaj lepi uspehi, čemur so priča številne naprave na različnih gorenjskih planinah (hlevi, kočje, vodovodi itd.) Izmed prvih planin, ki so se pri nas izboljšale, sta planini **Kovce** in **Pungrad** (glej obe podobi). Obe planini sta lahko za vzor, kako je treba izvesti vsestransko izboljšanje.

Planini Kovce in Pungrad ležita v Karavankah blizu Lubelja na južnem pobočju Kočute nad industrijskim Tržičem v merski višini 1500—2000 m. Planina **Kovce** obsega 177 ha, planina **Pungrad** pa 125 ha. Obeima planinama gredo tudi pašne servitutne pravice v Bornovih gozdih. Pašna doba traja od srede junija do Malega Šmarna (8. sept.) Obe planini, čeprav sta imeli ugodne talne razmere, sta bili preraščeni z grmovjem ter zagramozeni, da je kamenje in ruševje požrlo mnogo pašne površine. Dočim je imela planina Kovce dva studenca in eno zablato lužo, je bila Pungradska planina takorekoč brez vode, tako da se je pojavljala pri živini neka vrsta posebne bolezni (črne oči). Živina je prenočevala pod milim nebom in se zatekala v slabem vremenu v bližnje Bornove gozdove. Ie pastirji so imeli borne kočje. Gnoj se je poizgubljal in pospeševal kvečjemu bujno rast šavia. Potov po teh planinah soloh ni bilo. Na planini Kovce je bilo nekaj onasnih krajev, kjer se je redno vsako leto ponesrečilo kako živinče.

Izboljševalni načrt je obsegal sledeča dela:

1. Čiščenje in izboljšanje našnih tal (ruše);
2. zgradbo hlevov, gnojnih jam in planšarskih koč;

3. priskrbo vode in napravo napajališč;

4. zgradbo potov;

5. varnostne ograje.

Na **Kovcih** se je zgradil **lesen hlev** za 70 glav goveje živine in lesena kočica na zidanem podstavku (glej pod. 4.), na **Pungradu** pa se je postavil velik **zidan hlev** za 80 glav živine ter zidana planšarska kočica s posebnimi prostori za podelovanje mleka v sir in surovo maslo (sirarca; na pod. 5. je vidna le stara pastirska kočica; pač pa je v ozadju dobro videti **očiščeni del** planine). Imamo torej tu dve vrsti planšarskih posloplj. Izbira, ali naj bodo posloplja lesena ali zidana, se ravna po krajevnih razmerah in danih pogojih.

Na planini Kovce so se pri studencih napravila betonska korita, luža pa se je osnažila in ogradila ter izpeljala voda po cevi v leseno korito. Planina Pungrad pa je dobila pravi pravcati vodovod s precej velikim nabiralnikom (rezervarjem), ki zbira vodo iz več zajetih studencev.

Pod. 4. Planina „Kovce“ z novim lesenim hlevom in novo kočico.

Stroški za ta izboljševalna dela so znašali za planino Kovce 10.148'97, za planino Pungrad pa 20.773'20 predvojnih kron. K istim je prispevala država 60%, dežela 15%, ostalih 25% pa udeleženi lastniki planin.

Lani se je izpaslo na Kovcih 50 glav goveje živine, 225 ovac in 7 konj ter na Pungradu 82 glav govede.

Vojna je prekinila uspešno pričeta izboljševalna dela na naših planinah. Povojna dosedanja doba zanje še ni ugodna. Predvsem ni računati več na tako visoke državne podpore. Toda to ne sme vzeti našim kmetom-planincem poguma. Z vzajemnim delom (tudi resničnim ročnim delom) ter naporom, ne zgolj s podporami, bomo rešili in povzdignili naše planine. Agrarske oblasti po svojih tehničnih oddelkih prevzemajo radevolje izvršitev načrtov in stavbeno vodstvo pri graditvi ter so s strokovnimi nasveti vsak čas na razpolago. Podeljujejo pa tudi v okviru državnih kreditov podpore v zmernih zneskih (do 40%).

Zadnja molža.

Molža je pri nas še v marsičem pomanjkljiva. Večkrat se opravlja površno. To je pa velika škoda. Ne le, da na ta način manj namolžemo, ampak kvarijo se nam tudi krave v svoji mlečnosti. Že škoda, ki jo utrpimo vsled tega v posameznih vaseh, je velika, kaj šele v celih občinah in po celih okrajih.

Posebno **zadnja molža** je pri nas rada površna. Je to tista končna molža, ki pride po glavni molži na vrsto. S takim imenovano **predmolžo** pripravimo vime za molžo. Z njo priteče mleko v sesce. Tej sledi **glavna molža**, ki traja toliko časa, dokler teče mleko curkoma iz sescev. Ko se začne mleko ustajljati, pride na vrsto **zadnja** ali **končna molža**. To zadnjo molžo je treba **do zadnje kaplje izvesti**. Pri zadnji molži dobimo najbolj mastno mleko. Že to je veliko vredno. Dočim ima prvo namolženo mleko večkrat samo 2% tolšče, ima nazadnje namolženo mleko tudi po 6% in več tolšče v sebi. Zelo važno je pa tudi to, da se mlečnost pospešuje, ako vime redno do zadnje kapljice izpraznujemo. Na ta način postane vime bolj delovno in bolj sposobno za mlečnost. Tako nas uče bogate izkušnje po drugih krajih in tako nas uče izkušnje doma.

Dočim se pri glavni molži obdeluje le sesca, se pri zadnji molži obdeluje **vime v celoti**. Ko zmanjkuje mleka sesajočemu teletu, pa začne tele z glavo butati ob vime. Na ta način prisili vime, da priteče zadnje mleko iz vimena. To početje teleta posnemamo s tem, da grabimo z obema rokama za vime in ga obdelujemo s stiskanjem in mečkanjem. Na to na pomolžemo došlo mleko iz sescev. To ponovimo večkrat, dokler se mleko docela ne ustavi.

Molža je poleg pokladanja najvažnejše opravilo v hlevu. Kar je travev za vinogradnika, to je molža za živinorejca. To je njegova letina, ki jo po malem nabira in spravlja.

Veliko več bi se dalo doseči, če bi se lotili tega dela s tisto skrbnostjo in tistim zanimanjem, kakor ga vrše po drugih naprednih deželah. Pri nas se že glavni del molže rado površno izvaja, kaj šele končna molža, s katero se imajo pobrati zadnji ostanki iz vimena! — Mleko je dragocena pijača in vredna, da jo do skrajnosti pridelamo in porabimo. Dobra zadnja molža je važen pripomoček za zboljšanje mlečnosti!

R.

Pravice in dolžnosti med zemljiškimi sosedi.

Dr. Franc Spiller-Muys.

Često prihajajo na Kmetijsko družbo vprašanja, kakor so na primer sledeča:

1. „Moj sošed ima poleg moje njive slab travnik (pašnik), ki ga hoče sedaj pogozditi. Gozdna senca bo seveda škodovala mojim njivskim pridelkom.“

Ali morem ubraniti sosedu njegovo nakano, ozir. ali imam pravico zahtevati odškodnino?"

2. „Poleg mojega rigolanega in skrbno obdelanega vinograda ima sosed vinograd, katerega pa je opustil in se v njem vedno bolj zarašča drevje, ki dela škodo mojim trtam vsled zasenčenja. Ali sme sosed pustiti, da se zarašča ta vinograd z drevjem?“

3. „Imam njivo (drugi ima travnik), nasproti kateri rastejo na sosednem svetu košati hrasti, ki mi s svojo senco uničijo vsako leto za več sto kron pridelka. Ali zamorem prisiliti soseda, da podere hraste in ali zamorem zahtevati od soseda povračilo škode?“

Že ta vprašanja povedo, da čutijo naši kmetovalci podzavestno, da se morajo dati taki odnošaji med sosedi urediti zakonitim putem in da sosed ne sme delati niti na svojem svetu, kar bi hotel brez ozira na soseda, pa bodisi, da mu dela škodo tudi le posrednim putem. Toda odgovor na taka vprašanja, ni tako lahek, kakor bi človek domneval na prvi pogled, ker so naši veljavni zakoni baš v kmetijskopravnih pogledih zelo pomanjkljivi. Vendar hočem v naslednjem poskusiti, da rešim to pravno vprašanje na podlagi veljavnih zakonov v korist in ravnanje „Kmetovalčevih“ bralcev.

Za časa poljskega prisilnega reda (Flurzwang) je bilo samoobsebi ustrežno, da so posamezni lastniki, člani soseske v kraju, kjer so imeli svoje njive, zemljo obdelovali le kot njivo. Saj so morali celo istočasno sejati isti pridelek in istočasno ga požeti.

Doba izključno zasebnega gospodarstva in gospodarske svobode privedla nas je v drugi ekstrem, da sme vsakdo do gotove mere delati s svojo lastnino kar hoče in makar da je to v škodo drugim. Nevzdržnost takega gospodarskega reda je očita in dandanes prehajamo že vedno bolj do tega, da se nalagajo potom zakonov posamezniku vedno večje omejitve glede svobodnega razpolaganja z lastnino v prid in korist splošnosti. Ta princip je v mnogih ozirih uveljavljen že v gozdnem, lovskem, ribarskem, vodnem pravu in drugod. Tudi naše kmetijsko pravo, ki pa je še komaj v povojih, bo moralo uveljaviti to načelo. Toda vrnimo se k našim vprašanjem in pogledimo si veljavne zakone, ki se nanašajo nanje.

V zakonu o poljski kvari, kjer bi človek predvsem pričakoval tozadevnih določbo, ni najti ničesar, kar bi nam nudilo kakšno oporo. Še manj v gozdnem zakonu, ki ureja pač pravne razmere le glede obstoječih gozdov. Pač pa nas reši iz stiske naš stari obč. državljski zakonik iz l. 1811. v svoji novelirani (popolnjeni) izdaji, ki določa v § 364. o takozvanem medsosodnem pravu:

„Lastnik zemljišča lahko prepove sosedu iz njegove zemlje izvirajoče vplive (imisijs) vsled otekanja vode, dima, plinov, toplote, vonja, ropota, strelajev in sličnih činjenic tedaj, kadar **prekoračijo ti vplivi z ozirom na krajevne razmere navadno mero in bistveno prikrajšujejo običajno uporabo zemljišča.**“

Iz besedila tega § se vidi, da pri njega osnivanja ni bilo kmetijskih (agrarnih) pravnikov, ker bi sicer ne bilo izostalo naštevaje takih činjenic, ki so podane pri kmetijskem obratu, kakor so ravno senca, plevel in dr. Pri vseh treh gorenjih vprašanjih treba si priti na jasno, da-li sta podana predpisana dva pogoja namreč, da vplivi prekoračujejo navadno mero z ozirom na krajevne razmere in da bistveno prikrajšujejo običajno uporabo dotičnega zemljišča.

K 1. vprašanju: Običajna uporaba oškodovanega zemljišča je vsekako dosedanja, torej kot njiva, kar je razvidno tudi iz zemljiške knjige in katastra. Tudi bistvenega oškodovanja ne bo težko dognati potom izvedencev. Težje pa se zdi na prvi hip dokazati prvi pogoj, namreč da tvori pogozditev, četudi le posredno poseganje v sosedove interese, ki prekoračuje običajno mero. Poseganje v sosedove interese, ki prekoračuje običajno mero, je podano s tem, da hoče sosed parcelo, ki je bila dosedaj gola (travnik, pašnik), izpremeniti v gozd, da hoče torej izvršiti tako

Pod. 5. Planina „Pungrad“ z očiščenim delom planine v ozadju.

temeljito izpremembo dosedanjega običajnega stanja, ki jo je vsekako smatrati, da prekoračuje običajno mero. To izhaja tudi iz dejstva, da določa gozdni zakon za nasprotni primer krčenja gozda in izpremembe dotične parcele v drugo kulturo, stroge pogoje in predpise, da torej smatra gozdni zakon tako izpremembo za skrajno bistveno. Pomanjkljivost naše kmetijske zakonodaje je le, da nimamo še sličnih predpisov za enakobistveno izpremembo poljedelske kulture (njive, travnika, pašnika) v gozd. Po mojem mnenju torej ima proti taki pogozditvi lastnik zemljišča pravico ugovora (prigovora) po § 364. obč. drž. zak., če dokaže, da ima vsled iste škode na svojem zemljišču. V zmislu § 1305. obč. drž. zak. ima nadalje pravico zahtevati odškodnino kakortudi take ukrepe, da bo obvarovan pred nadaljnjim oškodovanjem. Stvar izvedencev bo, da določijo škodo kakortudi primerne ukrepe, na pr. primerno širok prost pas, da ne bo trpelo obdelovanje njive vsled zasenčenja.

Na tem stališču stoji menda že tudi praksa v avstrijski republik, ki je podedovala isti stari obč. dr-

žavljanski zakonik. Pri nas še ne vem za noben konkreten slučaj. Želeti pa bi bilo, da bi se tak slučaj instančnim potom predložil v razsojo stolu sedmorice v nekako principiuelno razsodbo.

K 2. in 3. vprašanju: Slučaja glede vinograda in hrastov sta v toliko različna od prvega, ker pri njih ne gre za aktivno (tvorno) dejanje sosedovo, kakršno je pogozdovanje, marveč za zgolj pasivno zadržanje njegovo, t. j. da pušča rasti na svoji dosedaj vinogradništvu posvečeni parceli drevje, ozir. da pušča rasti na svojem travniku hraste. Vendar po mojem mnenju vsaj pri vinogradu ta okoliščina ni odločilna. Odločilno je dejstvo, da se z zaraščanjem vsled zanemarjenja vinograda obdelava in značaj tega zemljišča tako temeljito izpremeni, da ta izprememba škoduje sosedu preko običajne mere. S tem je podan eden izmed pogojev § 364. obč. drž. zak. Drugi pogoj, da je bistveno prikrajšana običajna uporaba oškodovanega zemljišča, ne bo težko dokazati po izvedencih. Običajna uporaba je pač ona kot vinograd. Tako bi bilo mogoče tudi v tem slučaju zahtevati od sosedu, ne morda, da obdeluje svoje zemljišče kot vinograd, ki se mu morda ne izplača ali ga ne veseli, pač pa, da odstrani drevje na njem v toliko, da ne bo škodovalo sosednjemu lepo obdelanemu vinogradu.

Bolj dvomljiva pa je stvar s hrasti. Tako daleč zaščita zemljiških koristi pred kvarnimi sosednjimi vplivi v zmislu § 364. obč. drž. zak. ne gre, da bi na pr. ne smelo rasti na sosednjem svetu nobeno drevo, čeprav meče svoje sence preko meje. Take neprijetnosti, ki jih neizbežno povzroča sicer običajno racionalno uporabljane zemljišča po sosedu, mora prenašati drugi sosed, čeprav mu v resnici škodujejo. Razsoja zavisi tu povsem od dejanskega položaja.

Končno naj opozorim tu še na določilo § 422. obč. drž. zak., ki veli, da sme vsak posestnik iztrgati korenine tujega (t. j. z vsem deblom na tujem zemljišču stoječega) drevesa iz svoje zemlje ter da sme odrezati ali sicer uporabljati veje, ki vise v ozračje nad njegovim zemljiščem (prim. vprašanje 85. v letošnji 17. številki „Kmetovalca“).

Deset zapovedi sadjarjem.

Sprehod skozi naše vaške sadovnjake sedaj pozimi, nam nudi navadno prav žalostno sliko. Polomljene veje, krivo upognjeno drevje, razni izrastki iz korenin, iz debla in vej, odlomljene suhe veje, goščava, mah, lišaj itd.; zares žalostna slika.

Le redki so sadjarji, ki negujejo in se brigajo tudi za sadno drevje!

Sadjarji! Ne odlašajte malenkostnih oskrbovalnih del še nadalje in pričnite takoj po tem redu:

1. Vzravnamo vsaj vsa povešena, kriva mlada drevesa v sadovnjaku;
2. očistimo drevje mahu, lišaja in stare skorje;
3. odstranimo vse izrastke iz korenin, debla in vej;
4. odžagajmo vse suhe, pokvarjene in polomljene veje;
5. odžagajmo tudi vse viseče veje (zlasti ob cestah, ki ovirajo promet);
6. razčistimo vejevje v kroni, ki se drgne, križa ter raste v sosednje drevo;

7. negujmo in pazimo pri obrezovanju dreves na kratke plodne veje in brste, da jih preveč ne polomimo, kajti na njih se nahajajo cvetni popki; edino one so nositeljice bodočih plodov;

8. gojimo mladim drevesom vrhe in višje stoječe veje (drugi in tretji venec);

9. pobelimo jeseni sadno drevje z apnenim beležem, kateremu smo primešali nekaj krvi ali pa karbolineja in nekaj ilovice;

10. gnojimo tudi sadnemu drevju s hlevskim gnojem ali pa z gnojnico, ki se raztrosi oziroma polije v obsegu krone ali koša.

Fr. Kafol, Grm.

Kako se gozdni kapital obrestuje?

Inž. Anton Šivic.

I.

Na prodaj je gozdno veleposestvo, ki obsega kakih 2400 hektarjev. Posestvo je dobrih 25 km oddaljeno od železniške postaje. S to postajo ga veže gladka vozna cesta. Posestvo ima dve žagi s polnojarmeniki in krožnimi žagami. Spravilo hlodov do žag ni posebno težavno, četudi je v nekaterih delih zaradi hude strmine pobočij precej nerodno in se les, ako se spravilo ne vrši po snegu ob mrzlih tleh, lahko močno obtolče in nakolje. Omeniti je še, da spada velik del gozdne površine vsled velike strmine in vegetacijske meje med zaščitene gozde. Tudi branične gozde imamo tam. Gozdno obratovanje je že dolgo vrsto let otvorjeno in se gozd leto za letom izkorišča. Prave gospodarske osnove ni, vendar obstoja nekak načrt in površna procena zaloge lesa.

Seka se na leto kakih 5 do 6000 kubičnih polnih metrov lesa. Prevladuje mehak les. Da bi se moglo sekati več, ni dokazano.

Ako ostanemo pri tem, da vztrajno gospodarimo na ta način, da vsako leto sekamo prilično enako veliko množino lesa, torej 5—6000 m³, računimo lahko z nekim stalnim povprečnim letnim dohodkom.

Vzemimo, da nam je to posestvo neslo tekom zadnjih let po odbitku vseh režijskih, upravnih, pogozdovalnih stroškov, davkov i. dr. letno kakih 300 tisoč Din čistega dohodka. Dohodek bi se morda dal zvišati na letnih 400.000 Din, ako bi podelavali les, ki se dandanes oddaja na panju, v lastni režiiji vsaj v polfabrikate, kar si prizadeva vsak umen in podjeten veleposestnik.

S pomočjo tega povprečnega letnega dohodka se da sklepati na vrednost našega gozdnega kapitala. Pri določitvi tega gozdnega kapitala igra jako važno vlogo **obrestna mera**, po kateri naj kapitalizujemo gori dognano povprečno letno rento 300.000 Din, odnosno 400.000 Din. To vprašanje si bo zastavil predvsem kupec, ki želi pridobiti dotično posestvo.

Kdor ima vpogled v gozdno obratovanje kakega večjega posestva, razume, da z bančno obrestno mero ne moremo računati, ker bi prišli do napačnih zaključkov. Sicer pa se prepričajmo:

Letna renta 300.000 Din da, obrestovana po 10%, vrednost kapitala, ki bi znašal 3.000.000 Din. Za ta denar pač ne bo nihče prodal opisano posestvo; kupcev bi po taki ceni seveda ne manjkalo!

Pri 5% obrestovanju bi dobil kapital 6.000.000 Din; tudi za to ceno taka posestva niso na prodaj.

Pri 3% obrestovanju se izračunila že izdatno višja vrednost kapitala, namreč 10,000.000 Din, pri 2.5% pa 12,000.000 Din. 2% obrestovanje bi dalo 15,000.000 Din.

Ako se nam posreči boljša industrializacija — v to svrhu treba seveda zopet mnogo denarja investirati — dosežemo morda dobrih 400.000 Din dohodkov na leto, v tem primeru bi rezultirali sledeči gozdni kapitali:

pri 10%	obrestovanju	4,000.000	Din
„ 5%	„	8,000.000	„
„ 3%	„	13,300.000	„
„ 2.5%	„	16,000.000	„

Iz tega sledi, da bi se kupec, ki plača za posestvo, na primer 15,000.000 Din, **zadovoljil**, da se mu vloženi kapital obrestuje po 2—3%.

Zastrupljanje podgan.

Podgane napravijo ponekod ogromno škodo na žitnicah, pri živini itd. Z vsemi mogočimi načini lovimo to gnusno žival. V drevesnici sem uporabljal z vsem uspehom kuživo, izdano od kr. bakteriološkega zavoda v Križevcih (Hrvatsko), ki vsebuje bacile mišjega tifusa proti mišim in krpicam. Ker omenjeni zavod oddaja tudi kuživo zoper podgane (štakore) poskusil sem tukaj s popolnim uspehom. To kuživo je porabno samo približno 2—3 tedne, shranjeno na temnem, hladnem prostoru. Najbolje je, ako namočimo bel kruh naravnost v kuživo samo in ga raztrosimo tam, kjer se ti nagnusneži sprehajajo. Po zavžitju obole in tekom 10 dni poginejo. Pridejano se dobi navodilo, ki pove vse natančno. Kuživo proti mišim se mora razredčiti in se lahko za poljske miši zelo pomnoži; pri podganjem se pa uporabi nerazredčeno. Zavod oddaja to brezplačno, samo pošta in stekleničice stanejo približno 76 K. **I. Dolinšek.**

KMETIJSKO-ŠOLSKI VESTNIK.

Kmetijsko-izobraževalni tečaj za fante se vrši letošnjo zimo tudi na osnovni šoli v Preski pri Medvodah. Poučuje se dvakrat na teden. Tečaj vodi in poučuje nadučitelj Alojzij Kržišnik. Takoj so se oglasila tudi dekleta, da naj bi se tudi zanje kaj takega priredilo. Ustreglo se jim bo prihodnjo zimo. Ljudstvo spoznava vedno bolj pomen izobrazbe in jo zahteva.

Kletarski tečaj na Grmu. V dneh 23. do 15. se je vršil pri drž. kmetijski šoli na Grmu, pod vodstvom ravnatelja B. Skalickega in s sodelovanjem strok. učitelja Fr. Simončiča trodnevni kletarski tečaj, ki je bil prav dobro obiskan. Poleg treh domačih učencev II. letnika zimske šole se je tečaja udeležilo 31 zunanjih udeležencev, in sicer 14 iz Dolenjske, 7 iz Belokrajine, 6 Gorenjcev, 1 Notranjec in 3 Štajerci. Po poklicu je bil 1 udeleženec duhovnik-vinogradnik, 19 vinogradnikov, oziroma vinogradniških sinov, 2 nadučitelja, 7 gostilničarjev in vinskih trgovcev ter 2 vinska trgovca-vinogradnika. Videti je, da vlada za to važno gospodarsko panogo živo zanimanje. Posebno razveseljivo je, da so se začeli tudi Belokranjci zanimati za umno kletarstvo, ki je še posebno za Belokrajino velikega pomena.

Kmetijski tečaji na Grmu. Tekom prihodnjega meseca se vršita pri drž. kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu še dva tečaja, in sicer od 18. do 20. februarja sadjarski tečaj, 21. do 23. tečaj za pridelovanje in umno uporabo krme. Z ozirom

na veliko važnost sadjarstva in živinoreje za vso Slovenijo bi bilo želeli, da se kmetovalci teh tečajev obilno udeležijo. Pri-glase sprejema ravnateljstvo šole.

Za vinogradnike se vrši 24. in 25. februarja tečaj za delo v vinogradih in obrezovanje trt, dne 7. aprila za spomladno cepljenje in tratificiranje trt in 10. in 11. junija za zatiranje škodljivcev in zeleno cepljenje trt. Kdor se hoče tudi v umnem vinogradništvu izvežbati, naj se udeleži teh tečajev in se pri-glasi takoj pri ravnateljstvu (po dopisnici ali osebno).

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino le na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 4. Imam travnik v zelo močvirnati legi, na katerem raste le kislo seno. Pred leti sem ta travnik preoral, pognojil in zasejal z zlahtnimi travami. Uspeh je bil malenkosten in čez par let ga je zopet popolnoma prerasla kislava trava. **Ali bi se dal ta močvirnati travnik izboljšati z umetnimi gnojili in s katerimi?** (A. M. v Č.)

Odgovor: Gnojenje travnika z umetnimi gnojili Vam priporočamo. Zlasti mu gnojite na hektar računano s 600 kg Tomasove žilindre, ki je v mokri legi kot fosforno gnojilo še najbolj prikladna, dalje s 200 kg 40% kalijeve soli ter s 100 kg apnovega dušika. S samim gnojenjem pa seveda travnika ne boste izboljšali, odn. ne boste dosegli kakovosti boljše krme. **Jamnik.**

Vprašanje 5. Tvornica kemičnih izdelkov v Hrastniku je razposlala preteklo jesen podružnicam Kmetijske družbe vabila za naročbo gnojila neofosfat, ki vsebuje baje 10% fosforne kisline, 3% dušika in 10% kalija. Cena je 195 dinarjev za 100 kg. **Ali je hrastniški neofosfat priporočljivo gnojilo in ali mu je cena primerna?** (J. F. v P.)

Odgovor: Gnojilo, ki pravite, da ga hrastniška tvornica kemičnih izdelkov s posebnimi vabilii našim podružnicam na naročbo ponuja, ni še priznano. Nam ni znano ali res vsebuje one hranilne snovi v toliki množini kakor sporočate, in četudi jih vsebuje, so pa v takem razmerju, da se nam zdi potrebno porabljati taka gnojila z vso previdnostjo. K temu se še pridruži vprašanje v kakšni kemijski obliki se omenjene hranilne snovi v neofosfatu nahajajo, kar je za prešojanje uporabljivosti in vrednosti sploh največjega pomena. Tudi je cena 195 dinarjev za 100 kg zelo visoka. Če je neofosfat pravi domači izdelek hrastniške kemične tvornice, tedaj po našem računu nikakor ne sme biti dražji kakor po kakih 160 dinarjev ali nekoliko več za 100 kg. Naše podružnice pozivljamo, naj nikoli in nikjer ne nabavljajo svojih potrebščin, ako družba o njih ni podala svojega mnenja. Sploh pa imate kmetovalci baš zato svojo Kmetijsko družbo, da ne nasedate pri nakupovanju svojih potrebščin. Čuli smo tudi, da se iz Avstrije ponuja našim organizacijam neko slično gnojilo pod imenom „Reformfosfat“, pred nakupom katerega svarimo, dokler ni doprinešen dokaz, da je gnojilo vredno uporabljati in če cena odgovarja vrednosti hranilnih snovi, ki naj jih dotično gnojilo vsebuje. Družba bo skušala prirediti potrebne preizkuse s temi gnojili in bo potem podala o njih končno veljavno svoje mnenje. Kmetovalce, ki so morda

z neofosfatom gnojili, pa istočasno pozivljamo, da nam točno poročajo o učinku in uspehu, ki so ga dosegli pri tem gnojenju.

Dipl. agr. A. Jamnik.

Vprašanje 6. Imam malo množino slabe maščobe (loja, masti), ki bi jo rad porabil za milo. **Kako se napravi dobro domače milo**, ki bi se močno penilo? (P. P. v St. L.)

Odgovor: Na 1 kg loja je vzeti 1 l vode. To je skupaj segreti. Poleg tega je v 2 l vode razstopiti 20 dkg lužnega kamna. Tj razstopini je priliti prej segreti zmesi loja in vode in vse skupaj kuhati, da postane razstopina dosti gosta. Na to jo je ohladiti in milo je gotovo.

Vprašanje 7. Imam dve telici, stari po 2½ leta. Pripuščeni sta bili pred 7 meseci. Večkrat sem opazil, da pride malo krvi od njiju. Prosim odgovora, **ali sta breji ali ne?** (I. G. v St. L.)

Odgovor: Po 7 mesecih brejosti se da iz običajnih drugih znakov sklepati, ali sta telici breji ali ne. Na vsak način bi se dalo v tej dobi tudi iz razvijajočega se vimena sklepati, ali sta živali breji ali ne. Če ne morete brejosti drugače dognati, Vam svetujemo, da potrpate še teh par tednov, da se o nji docela prepričate. Krvna izceja ni vselej točen dokaz brejosti.

KMETIJSKE NOVICE.

† Franjo Dular

IZ Bos. Gradiške nam je došla tužna vest, da je dne 14. januarja t. l. preminul višji živinozdravnik v pokoju Franjo Dular. Izgubili smo v njem moža, ki je vse življenje delal za napredek naše živinoreje in spisal v tem času več strokovnih knjig. Kdo ne pozna na deželi Dularjeve „Živinoreje“ in njegovega „Domačega živinozdravnika“? Menda ni boljše hiše, ki bi ne bila v posesti teh poljudnih spisov, ki jih je Družba sv. Mohorja izdala in razširila širom naše domovine. Dular je bil deloven na polju kmetijske prosvete do zadnjega in mu je takorekoč smrt iztrgala pero iz rok. Porodil se je l. 1860. v Podborštu pri Mirni peči v novomeškem okraju. Šolal se je najprej na novomeški gimnaziji in nato študiral veterinarsko stroko na Dunaju. Služboval je v Beljaku

na Koroškem in pozneje pa dolgo v Bos. Gradiški, kjer je našel tudi svoj grob. Iskreno si je želel zadnjega pokoja v domači zemlji, pa ga ni našel. Bodi vrlemu možu in marljivemu kmetijskemu književniku lahka bratska zemljica in časten spomin!

Prodaja smodnika, vrvice, kopic in drugih razstreljiv. Smodnik za lomljenje kamenja in za razstreljevanja vobče sme glasom najnovejše objave pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 4. januarja 1924. (Uradni list šte. 4.) od sedaj naprej kupiti vsak polnoleten državljani do 10 kg mesečno, kakortudi za to potrebne vrvice, in sicer v oblastveno dovoljeni prodajalnici. Za nakup večjih količin, torej čez 10 kg mesečno na osebo, se mora izkazati kupec s posebnim dovolilom političnega ali policijskega oblastva, v čigar okolišju ima svoje redno bivališče. Za ostala razstreljiva, kakor kapiče, dinamoni, titanit itd., je treba sploh doprinesiti dovolilo političnega ali policijskega oblastva, v čigar okolišju ima kupovalec svoje redno bivališče. Brez tega dovolila ne dobi nihče niti najmanjše količine navedenih raznesil. Posebno se opozarjajo vsi na to, da se na potrdila županstev razen smodnika ne prodajajo nobena druga razstreljiva. Župani se s tem obnem naprosijo, da razglasijo to objavo tudi dalje in tako obvarujejo svoje občane nepotrebnih potov in stroškov. Oblastveno dovoljenje za prodajo smodnika ima Fr. Stupica, veletrgovec v Ljubljani, Gosposvetska cesta I.

URADNE VESTI.

VABILO

k obnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelnštva, da pravočasno (t. l. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmetijski družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Kostrivnica, v nedeljo, 17. februarja 1924. po jutranji sv. maši (okoli poldevetih) v župnišču.

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 176, v M. 6 glav.):		
1 par dobrih konj do 12.500—		—
Voll in krave (prigon v Lj. 136, v M. 344 glav):		
1 kg žive teže I.	do 14—	14.— do 14.50
1 II.	12—50	12.50 do 14.—
1 III.	11—	11.— do 12.50
1 krave, klobasarice	6—50 do 9—	9.50 do 10.—
Teleta (prigon v Lj. 4, v M. 9 glav):		
1 kg žive teže	21—50	—
Prasiči (prigon v Lj. —, majhnih pujskov, v M. 60 glav):		
1 komad 6—8 tednov stari	500	—
1 3—4 mesec	—	650.— do 800.—
1 5—7	—	1250.— do 1375.—
1 8—10	—	1500.— do 1625.—
1 enoletni	—	1750.— do 1900.—
1 kg žive teže, pol pitani	—	—
1 mrtve	—	22.— do 25.—
Kože:		
1 komad konjske kože	—	150.— do 200.—
1 kg goveje kože	—	17—50 do 22—50
1 telečje kože	—	30—
1 kg prasičje kože	—	11—50
1 gornjega uanja	—	120—
1 podplatov	—	80— do 125—

	Ljubljana	Maribor
Perutnina:		
1 komad, piščanec	15— do 25—	20— do 40—
1 kokoš	35— do 50—	50— do 55—
Mleko, maslo, jajca, sir:		
1 liter mleka	3— do 4—	3—50 do 4—
1 smetane	—	16— do 18—
1 kg čajnega masla	70— do 80—	—
1 kg surovega masla	60—	50—
1 bohinjakega sira	60— do 65—	—
1 sirčka	10— do 12—	6— do 10—
1 jajce	2—50 do 2—75	2— do 2—50
Žito:		
1 q pšenice	410—	350—
1 rži	340—	300—
1 ječmena	330—	300—
1 ovas	295—	300—
1 prosa	350—	400—
1 koruze (nove, sušene)	325—	350—
1 ajde	325—	300—
1 fižola, ribničan	—	—
1 fižola, prepelčar	750— do 800—	—
Krma:		
1 q sladkoga sena	150—	95— do 125—
1 kistega sena	100—	—
1 slamo	75— do 100—	70— do 75—
Kurivo:		
1 m ³ trdih drv	200— do 220—	200—
1 mehkih drv	55—	175—